

OD REDAKCJI

SŁOWO WSTĘPNE

Szanowni Państwo,

zapraszam do lektury kolejnego (już ósmego numeru) naszego czasopisma. Tym razem tematem przewodnim jest bezpieczeństwo na Bliskim Wschodzie. Wybór powyższej problematyki podyktowany jest kilkoma przesłankami. Po pierwsze, jest to związane z dynamiką zachodzących tam zmian oraz towarzyszącą temu dalszą destabilizacją. Świadczą o tym choćby wydarzenia rozgrywające się na obszarze kontrolowanym przez *Państwo Islamskie*, przemiany określane mianem Arabskiej wiosny czy konflikt w Jemenie. Stąd też w bieżącym numerze zamieszczono teksty poświęcone między innymi takim zagadnieniom, jak: interesy oraz polityka państw członkowskich Unii Europejskiej wobec Arabskiej wiosny, działania dyplomatyczne Kataru na rzecz rozwiązywania sporów i konfliktów na Bliskim Wschodzie oraz w Afryce, wpływ Arabskiej wiosny na kwestię palestyńską, współczesne zagrożenia dla egipskiej demokracji, stanowiska wybranych państw Bliskiego Wschodu wobec zmian politycznych w Egipcie, ideologiczne podstawy działalności *Bractwa Muzułmańskiego*, funkcjonowanie *Państwa Islamskiego* na terytorium Iraku, próba normalizacji stosunków polityczno-gospodarczych między Iranem a Zachodem, postrzeganie Iranu w Izraelu czy ukazanie obecnej sytuacji w Jemenie.

Drugą przesłanką, która przyczyniła się do tak szerokiego zaprezentowania problematyki bliskowschodniej jest fakt, iż w roku 2014 oraz 2015 „Przegląd Strategiczny” sprawował patronat nad kilkoma bardzo interesującymi inicjatywami naukowymi dotyczącymi tego właśnie zagadnienia. Wśród nich wskazać należy na przykład na międzynarodową konferencję naukową pt. „Proces przemian politycznych, gospodarczych i społecznych w państwach arabskich po 2010 roku. Źródła – przebieg – konsekwencje”, która odbyła się na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM w listopadzie 2014 roku. Została ona zorganizowana przez prof. UAM dra hab. Radosława Fiedlera oraz prof. UAM dra hab. Przemysława Osiewicza przy wsparciu Zakładu Studiów Strategicznych WNPiD UAM. Do najważniejszych poruszanych podczas niej problemów badawczych zaliczyć można takie kwestie, jak: krytyczna analiza pojęć stosowanych w odniesieniu do przemian w państwach arabskich po 2010 roku, ukazanie tzw. arabskiego punktu widzenia wobec powyższych wydarzeń, zaprezentowanie politycznych, gospodarczych czy społecznych przyczyn przemian, porównanie przebiegu oraz następstw procesów zachodzących w poszczególnych państwach, ocena zaangażowania Unii Europejskiej oraz innych kluczowych aktorów międzynarodowych w tym Stanów Zjednoczonych, Federacji Rosyjskiej czy Chińskiej Republiki Ludowej. Konferencji, co warto podkreślić, towarzyszyło spotkanie z Jego Ekscelencją Ambasadorem Islamskiej Republiki Iranu w Polsce Raminem Mehmanparastem. Innym

przykładem był panel ekspercki zorganizowany przez prof. UAM dr hab. Annę Potyrałę w marcu 2015 roku, poświęcony współczesnym wyzwaniom i zagrożeniom dla bezpieczeństwa międzynarodowego. Dyskusja w ramach panelu odbyła się na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM i była związana z 10. rocznicą utworzenia Koła Naukowego Stosunków Międzynarodowych WNPiD UAM. Wskazać należy ponadto na seminarium naukowe zatytułowane „Islamic State and The Arab World. Revolution and Counter-Revolution”, które odbyło się w maju 2015 roku na WNPiD UAM. Zostało ono przygotowane przez Zakład Studiów Strategicznych, Koło Naukowe Stosunków Międzynarodowych oraz Polskie Towarzystwo Studiów Międzynarodowych Oddział w Poznaniu. W seminarium uczestniczyli między innymi dwaj wybitni znawcy problematyki bliskowschodniej: profesor Jean-Pierre Filiu z Paris School of International Affairs (autor *Apocalypse in Islam* czy *The Arab Revolution. 10 Lessons from the Democratic Uprising*) oraz dr Marcin Styszyński (arabista, były dyplomata, pracownik naukowy UAM).

Zainteresowanie problematyką Bliskiego Wschodu wynika też z faktu realizowania w Zakładzie Studiów Strategicznych WNPiD projektu badawczego finansowanego przez Narodowe Centrum Nauki pt. „Unia Europejska wobec procesów transformacji w Egipcie po roku 2011” (kierownik projektu prof. UAM dr hab. Radosław Fiedler). W ramach powyższego grantu opublikowano, w prestiżowym berlińskim wydawnictwie Logos, dwie książki pt. *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects* oraz *Transformation processes in Egypt after 2011 – the causes, their course and international response*. Nawiązuje do tego również powołanie kierownika Zakładu Studiów Strategicznych prof. dra hab. Sebastiana Wojciechowskiego na eksperta ds. bezpieczeństwa Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie.

Oprócz problematyki bliskowschodniej w bieżącym numerze czasopisma zamieszczono także inne działy, m.in.: „Problemy bezpieczeństwa w obszarze transatlantyckim”, „Bezpieczeństwo społeczno-ekonomiczne”, „Bezpieczeństwo ludzkie”, „Przegląd publikacji z zakresu bezpieczeństwa i studiów strategicznych” czy „Opracowania i Materiały”. W pierwszym spośród nich poruszono między innymi kwestie: granic i pogranicza Unii Europejskiej oraz Rosji, sporów terytorialnych państw członkowskich NATO na obszarze Arktyki, współpracy NATO i Unii Europejskiej w zakresie współczesnych i przyszłych zagrożeń, bezpieczeństwa Polski podczas zimnej wojny czy informacyjnego wymiaru zagrożeń dla jej bezpieczeństwa współcześnie. W kolejnej części („Bezpieczeństwo społeczno-ekonomiczne”) ustosunkowano się do problematyki: bezpieczeństwa energetycznego, roli *case study* w zarządzaniu kryzysowym, stanowiska Unii Europejskiej wobec nowej agendy rozwojowej POST 2015, bezpieczeństwa surowcowego w zakresie ziarna kakaowego na Wybrzeżu Kości Słoniowej. W dziale trzecim „Bezpieczeństwo ludzkie” zamieszczono publikacje poświęcone: dyskutowanemu na forum ONZ prawu człowieka do pokoju, ludobójstwu w irackim Kurdystanie oraz zmianom demograficznym w Japonii rozpatrywanym przez pryzmat zagrożeń dla bezpieczeństwa. Nowością jest część obejmująca przegląd wybranych polskich czasopism naukowych z zakresu bezpieczeństwa i studiów strategicznych, a także omówienie ostatniego rocznika „Stockholm International Peace Research Institute” (SIPRI YEARBOOK 2014). W przyszłości planujemy nie tylko

kontynuować tę inicjatywę, ale jeszcze bardziej ją rozszerzyć np. o przegląd czasopism zachodnioeuropejskich, amerykańskich oraz rosyjskich. W dalszej kolejności zawarto „Opracowania i Materiały” poświęcone m.in. funkcjonowaniu *OSCE Border Management Staff College*, stosunkom francusko-andorskim czy sytuacji w Jemenie.

Życzę Państwu inspirującej lektury i wielu towarzyszących temu przemyśleń naukowo-badawczych. Zapraszamy też do nadsyłania drogą elektroniczną, na adres czasopisma, kolejnych artykułów, materiałów, relacji z wydarzeń naukowych oraz recenzji. Dotyczy to zarówno autorów krajowych, jak i zagranicznych. Bardzo serdecznie dziękuję osobom zaangażowanym w przygotowanie bieżącego numeru „Przeglądu Strategicznego”, w tym Autorom zagranicznym (z: Autonomii Palestyńskiej, Hiszpanii, Izraela, Jemenu oraz Wielkiej Brytanii), a w szczególności Ambasadorowi Christianowi Guillermet-Fernándezowi, Stałemu Przedstawicielowi Kostaryki przy Biurze Narodów Zjednoczonych w Genewie i przewodniczącemu Grupy roboczej ds. prawa do pokoju.

Sebastian WOJCIECHOWSKI
Redaktor naczelny

* * *

FOREWORD

Dear Readers,

let me invite you to another issue of our periodical – the eighth so far. This time, its main topic is security in the Middle East. This choice follows from several prerequisites, such as the growing dynamics of the changes taking place in this region and further destabilization there, as evidenced by the events in the area controlled by the *Islamic State*, the transformations dubbed the Arab Spring, and the conflict in Yemen. Therefore, the issue you are holding features papers discussing such topics as the interests and policies of European Union member states towards the Arab Spring, diplomatic activities undertaken by Qatar to resolve the disputes and conflicts in the Middle East and Africa, the influence of the Arab Spring on the Palestinian issue, modern threats to Egyptian democracy, the standpoints of selected Middle East states towards the political transformations in Egypt, ideological foundations of the *Muslim Brotherhood*, the influence of the Arab Spring on Egyptian literature, the functioning of the *Islamic State* in Iraq, the attempt at the normalization of political and economic relations between Iran and the West, the perception of Iran in Israel and the presentation of the situation in Yemen.

Another prerequisite to present such a broad range of Middle East issues was the fact that in 2014 and 2015, the “Strategic Review” has held patronage over several of the most interesting academic initiatives that concerned this issue. These included an international academic conference, “The Process of Political, Economic and Social Transformations in Arab States after 2010. Sources – Course – Consequences”, organized at the Faculty of Political Science and Journalism of Adam Mickiewicz University in November 2014 by Prof. Radosław Fiedler, Prof. Przemysław Osiewicz and the Department of Strategic Studies at the same Faculty. Crucial research issues discussed during this conference encompassed the critical analysis of terms applied to the transformations in Arab states in the wake of 2010, presentation of the ‘Arab point of view’ on these issues, discussion of political, economic and social reasons for these transformations, comparison of the course of events and the outcomes of the processes witnessed by different states, attempt at the assessment of the involvement of the European Union and other key international actors, including the United States, the Russian Federation and the People’s Republic of China. It should be observed that His Excellency the Ambassador of the Islamic Republic of Iran in Poland, Ramin Mehmanparast visited the conference. Another activity involved a panel of experts organized by Prof. Anna Potyrała in March 2015 on the issue of modern challenges and threats to international security. Organized at the Faculty of Political Science and Journalism of Adam Mickiewicz University, it was related to the tenth anniversary of the Academic Circle of International Relations. Another initiative that is worth mentioning is the academic seminar “Islamic State and The Arab World. Revolution and Counter-Revolution,” organized at the Faculty of Political Science and Journalism in May 2015. It was prepared by the Department of Strategic Studies of the Faculty, Academic Association of International Relations and the Poznań branch of the Polish Association of International Studies. The seminar was attended, among others, by two renowned experts on Middle East issues, Prof. Jean-Pierre Filiu from Paris School of International Affairs (author of *Apocalypse in Islam* and *The Arab Revolution. 10 Lessons from the Democratic Uprising*, to mention only two) and Marcin Styszyński, Ph.D. (Arabist, former diplomat and Adam Mickiewicz University researcher).

Interest in the issues of the Middle East is also a result of the research project conducted at the Section of Strategic Studies and sponsored by the National Science Center “The European Union towards the Transformation Processes in Egypt after 2011” (directed by Prof. Radosław Fiedler). Two books have been published by a renowned Berlin publishing house, Logos Verlag, within this project: *Relations between the European Union and Egypt after 2011 – determinants, areas of co-operation and prospects* and *Transformation processes in Egypt after 2011 – the causes, their course and international response*. The cooperation with the Organisation for Security and Cooperation in Europe and my appointment as an expert on OSCE security are also related to this project.

Beside the topic of the Middle East, the current issue of our periodical also features other sections, such as Problems of Security in the Trans-Atlantic Area, Socio-Economic Security, Human Security, Review of Publications on Security and Strategic Studies, Materials and Reviews. The first one touches on the issues of the borders and borderlands of the European Union and Russia, territorial disputes between NATO

member states in Antarctica, the cooperation between NATO and the European Union as regards contemporary and future threats, the security of Poland during the Cold War and the information-related dimension of threats to Poland's security. Another section (Socio-Economic Security) deals with the matters of energy security, the role of case studies in crisis management, the standpoint of the European Union as regards the new development agenda POST 2015 and the security of the resources of cocoa beans in the Ivory Coast. The Human Security section features papers dedicated to human rights, genocide in Iraqi Kurdistan and the demographic transformations in Japan from the point of view of security. A new part of our publication is dedicated to reviews of selected academic periodicals in Poland on security and strategic studies and the review of the latest "Stockholm International Peace Research Institute Yearbook" (SIPRI YEARBOOK 2014). We are planning to continue these reviews and expand them to include West European, US and Russian periodicals. The next part presents materials discussing the OSCE Border Management Staff College, France-Andorra relations and the situation in Yemen.

I hope that reading the periodical will inspire you, and trigger academic and research ideas. I would also like to invite you to send your contributions: papers, materials, the accounts of academic events and reviews to the electronic address of our periodical from Poland and abroad. I would also like to heartily thank everybody involved in the preparation of the current issue of the "Strategic Review", foreign authors (from Spain, Yemen, Great Britain, Israel and the Palestinian Autonomy), especially Christian Guilmermet-Fernández, the Deputy Permanent Representative of Costa Rica to the United Nations in Geneva and Chairperson/Rapporteur of the UN Working Group on the right to peace.

Sebastian WOJCIECHOWSKI
Editor-in-Chief

